

Akademien för utbildning och ekonomi

Förskolegården kontra skogen
Hur barn använder sin utemiljö

Anette Gulding
Maj 2010

Examensarbete, 15 hp
Ämnesdidaktik, naturorienterande ämnen

Lärarprogrammet
Handledare: Geir Loe
Examinator: Göran Fransson

Gulding, Anette (2010). *Förskolegården kontra skogen – Hur barn använder sin utemiljö*. Lärarprogrammet. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

I förskolans läroplan står att utemiljön ska engagera och inspirera alla barn till att undersöka sin närmiljö. Syftet med detta arbete är att undersöka hur barnens lekar och aktiviteter skiljer sig mellan förskolegårdens miljö och skogsmiljön. Arbetet är baserat på intervjuer av barn och pedagoger samt platsobservationer på förskolegården och i skogen. Studien är gjord på en förskola, där en mindre barngrupp i femårsåldern ingick. Förskolegården är anlagd med markfasta lekställningar och en närbelägen skogsmiljö används ofta i den pedagogiska verksamheten.

Intervjuer och platsobservationer visar att barnen hellre leker konstruktionslekar i skogen än på gården, mycket för att förutsättningarna för konstruktionsbygge är olika i de skilda miljöerna. Resultaten visar även att om barnen leker i stort sett samma lekar på förskolegården som i skogen, så finns det viktiga skillnader mellan miljöerna. På gården är barnens lekar anpassade för de material som finns tillgängligt. I skogen finns gränslösa mängder av naturmaterial som lockar barnen till inspiration och fantasilekar. Resultatet visar också att de olika miljöerna är lika betydelsefulla för barnet, med den traditionella lekmiljön som finns på förskolegården och den mer varierade skogsmiljön. I skogsmiljön var konflikter mellan barnen inte så tydligt förekommande som på förskolegården.

Nyckelord: Barn, Förskola, Lek, Rörelse, Utemiljö

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	2
1.2 Leken och utomhusvistelsens betydelse för barns utveckling.....	2
1.3 Utomhusmiljö.....	3
1.4 Syfte och frågeställning.....	4
2. Metod.....	5
2.1 Urval.....	5
2.2 Datainsamlingsmetoder.....	5
2.3 Databearbetning.....	6
2.4 Procedur.....	6
3. Resultat.....	7
3.1 Platsobservationer på förskolegården.....	7
3.2 Platsobservationer i skogen.....	10
3.3 Intervjuer med barnen.....	12
3.4 Intervjuer med pedagoger.....	14
3.5 Sammanfattning av resultat.....	16
3.6 Kategorieindelning av barnens lekar.....	16
4. Diskussion.....	19
4.1 Förskolegården kontra skogen.....	19
5. Referenser.....	22
Bilaga 1.....	23
Bilaga 2.....	24
Bilaga 3.....	25
Bilaga 4.....	26

1. Inledning

Jag har under många år haft ett stort intresse av att vara ute med barnen på förskolan, och upptäckt att små som stora barn har ett behov av att vara ute. Det kan min egen barndom vittna om, då jag tillsammans med mina kamrater byggde en koja i skogen och sedan fick tillåtelse hemifrån att ta med saft och bullar till den finaste kojans i skogen.

Varför blev mitt val av examensarbete förskolegårdens- och skogens miljö? Då jag vid tjugooårs ålder började arbeta i förskolans verksamhet fanns inte några funderingar om att barnens utemiljö spelade så stor roll för deras lek. Men för cirka femton år sedan blev intresset stort från min sida att få prova att arbeta på en I Ur och Skur förskola. Eftersom min erfarenhet inte var så stor inom området gav jag arbetet ett år. Under den tiden fick arbetet på förskolan en helt ny inriktning för min egen del, vad barn kan och hur deras utemiljö påverkar leken, humöret, fantasin och kreativiteten. På den förskolan fanns inget som hette dåligt väder, barnen var klädda efter hur dagens väder såg ut. Förskolegårdens miljö var utformad så att det fanns gräsmatta för barnen att tumla runt på, en lagom cykelväg, balansaktiviteter, snickarhörna med mera. De flesta lekaktiviteter var anpassade till barnens mognad och ålder. Målarlådan med papper, kriter, färgpenslar och färger stod på en hylla innanför dörren bara för pedagogen att hämta. Pedagogerna på förskolan hade ett genuint intresse för utevistelsen och de kunde utmana barnen i leken och i de utomhuspedagogiska aktiviteterna.

Verksamheten byggde även på att alla barn från ett och ett halvt till 6 år fick gå iväg till skogen på skogspass en gång i veckan, barnens grupper kallades Mulle-gruppen för fem-sex åringarna, Knytte-gruppen för tre-fem åringarna och Knopp-gruppen för de allra minsta. Barnen hade en tillhörighet i sin grupp. Många är de naturupplevelser barnen fick med sig från skogen under alla årstider. När tankarna nu går tillbaka till den tiden jag arbetade där, känns det som en sorts frihet i att ha arbetat på det sättet, det kändes kanske bara så då arbetet för det mesta var utomhus. Det finns ett intresse i samhället i dag av att få veta mer om utomhuslek och pedagogik, att kunna utmana barnen mer i deras utveckling. Det är stor skillnad mot att arbeta i en kommunal förskola vilket jag gör idag. Verksamheterna ska inte jämföras. Barnens lekar på förskolegården är varierade, men då gården är asfalterad till stor del blir det bland annat cyklar och bollspel som får företräde. Ytorna är små, då barnen skulle kunna leka många olika lekar om den till stor del asfalterade gården uppvägdes av en större gräsplan. Det märks tydligt då rörelselekar och grupplekar bland barnen är mycket framträdande. Att vara delaktig och hitta sin plats i barngruppen är viktigt för alla barn. Till skillnad från gården får barn som gör utflykter till skogen utlopp för fantasi och kreativitet blandat med grovmotoriska rörelser.

Styrdokument

I läroplanen finns att läsa om den värdegrund som förskolan lyfter fram. Att vara rädda om och respektera varandra men även den miljö vi alla lever i och nyttjar. Det är viktigt att förankra värderingar som jämlikhet och medbestämmande hos barnen i vardagen på förskolan. Verksamheten i förskolan ska locka barnen till skratt, men även vara givande och trygg. Läroplanen visar också hur förskolan ska lyfta fram barnens lekar i olika former.

Verksamheten skall ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. (Lpfö-98,s.11)

I konventionen om barns rättigheter står att barn är i behov av olika nödvändigheter för sin utveckling. Såsom mat, rätten att vara älskad, ha någonstans att bo, tillgång till lek och skolgång.

1.1 Bakgrund

Granberg (2000) menar att barn behöver utmaningar i utemiljön, men för de yngre barnen kan det räcka med att vara på förskolegården, de behöver känna igen sig och repetera sitt utforskarområde gång på gång, och därför är platsen viktig. Men det behöver inte betyda att barnen aldrig kan få komma ifrån gården. Förskolegården är inte lika välförsedd som skogen i sitt naturförråd, barnen kan behöva utöka sitt lager av naturmaterial för att stimulera fantasin och kreativiteten. Författaren menar att skogen bjuder oss på detta material.

Barns lek är till stor del en motorisk träning där barnen övar på att genomföra och ha uppsikt över kroppens olika rörelser, redskapen är då betydelsefulla för barnens motorik. Ibland finns det anledning att göra om gårdens utformning eller lägga till annat material bara för att utmana barnen mer motoriskt och kreativt anser Granberg (2000). Pedagogens allra bästa avsikter kan ibland inte hjälpa en alltför dåligt utrustad gård, men även om den fysiska miljön kommer till korta så gör barnet erfarenheter i den miljön ändå genom att vara där (Grahn, 1997). Klätterställningar byggs med tanken att barn ska utmanas i leken, men barn aktiverar sig lika bra i en varierad naturmiljö där de kan röra på sig utan hinder och gemensamt se till att skapa egna inspirerande rörelselekar (Mårtensson, 2004).

Enligt Grahn (1997) är barn som vistas mycket utomhus, friskare, starkare och smidigare i kroppen. Han anser också att uppmärksamhetsförmågan är bättre på barn som är ute mer och dessutom är förvecklingarna i gruppen avsevärt mindre och barnens lekar innehåller mer fantasi. Barn har enorma förmågor till förfogande i sin utveckling men det är viktigt att få hjälp av de vuxna som finns nära barnet i vardagen menar Grahn. Det håller Ericsson (2009) med om och hävdar att om barnet får vara med om positiva upplevelser i naturen med en vuxen blir det snart en vana att röra på sig. Författaren för också fram utemiljöns betydelse då det handlar om social träning som även den har med leken att göra. Ericsson menar att barngruppen blir en helhet, det som gruppen gör gemensamt blir till upplevelser att dela och se tillbaka på.

1.2 Leken och utomhusvistelsens betydelse för barns utveckling

Det är just människans kreativa aktivitet som gör henne till en framtidsinriktad varelse, som skapar sin framtid och samtidigt förändrar sin nutid.

(Lev S. Vygotskij, 1995, s. 13)

Löfdahl (2004) menar att leken i olika tider studerats på skilda sätt, och olika teorier som förklarar leken har bildats. Dessa lekteorier försöker beskriva på vilket sätt leken har utvecklats och vilken mening den har. Barn finner en mening i leken och det gör de med övertygelse och förankring tillsammans med kamrater och vuxna, det har stor betydelse i leken anser Löfdahl.

Tetzchner (2005) för fram Jean Piaget (1896-1980), Lev Vygotskij (1896-1934) och Maria Montessori (1870-1952) några av de tidiga forskare som studerat leken. Piaget fokuserar på den kunskapsutveckling som prioriteras genom de aktiviteter barnet gör, barns samlek är summan av kunskapsutvecklingen.

Vygotskij framhåller att leken i grunden är samhällelig och bildande. I sociala sammanhang får leken respekt. På så sätt lär sig barnet att leka på egen hand och kan inom en snar framtid leka i grupp där barnet själv kan gestalta sina roller.

Montessori såg låtsasleken som en aktivitet utan ett verkligt värde. Hon menade att barn ska vara verklighetsförankrade i sin lek genom att till exempel bädda en riktig säng inte docksängen. Montessoris teori skiljer sig från Piagets då hon ser konstruktionsleken som ett redskap att öva upp sinnesorgan och de motoriska förmågorna menar Tetzchner (2005).

Leken utmanar barnet känslomässigt, kunskapsmässigt, språkligt, socialt och kroppsligt. Barnet har ett enormt stort lek- och rörelsebehov som är ett resultat av barnets livslust (Grindberg & Langlo Jagtöien, 2000). Löfdahl (2004) menar att omkring förra sekelskiftet då de första förskolorna kom beskrevs leken som en nyttig sysselsättning. Freidrich Fröbel (1782-1852) var den som förde fram den pedagogiken och sättet att se på leken. Nöjessysselsättningar och jobb skulle ses som delade verksamheter. Fröbel förde fram ett lekmaterial, kallat lekgåvor som blev en form av lek eller meningsfull aktivitet och menar att leken är en sysselsättning sett utifrån barnet. Förskolan har länge varit en väsentlig del av det svenska samhället. När leken fick ett användbart innehåll blev den legal i förskolan. Från 1930- talet och framöver var det teorier kring barns psykiska mognad som härskade i förskolans tankemässiga bas. Leken fick då dubbla roller, dels genom barnets intellektuella och samhälleliga utveckling och dels som ett verktyg som pedagogen kan använda för att göra en värdering av barnets framsteg menar Löfdahl.

Löfdahl (2004) anser att under 1970- talet kom leken att vara ett redskap för den lilla individen att bli en respektabel medlem av det svenska samhället, i Barnstugeutredningen (SOU, 1972:26) togs ett sådant resonemang upp och utvecklades. Sättet att se på leken förändrades under 1990- talet, från att ha varit en nöjessysselsättning, en oanvändbar lek, till att idag ses som en verksamhet där barnet också lär i vardagen - ett stort kliv framåt, menar Löfdahl.

Läroplanen understryker att barns vistelsetid på förskolan ska utmärkas av skratt, gemenskap, lek och kommunikation, barn lär tillsammans. Barn utvecklas genom samtal, resonemang och genom att studera sina kamraters förslag och funderingar. Då barnet förstår och uppfattar sina egna och andra individers funderingar, blir barnets eget tänkande tydligare. Allt detta sker ofta i lekens olika former (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson, 2003).

1.3 Utomhusmiljö

Ericsson (2009) hävdar att i olika undersökningar om svenskarnas naturvanor hamnar ofta natur och utevistelse högt upp. I utomhusaktiviteter har vuxna ett stort ansvar att vara medupptäckare och utmana barn i deras utforskarglädje, det gör att barn inspireras i sitt förhållningssätt till naturen. Framför allt är det naturen i sig som väcker stort intresse för barn menar Ericsson. Szczepanski (2005) anser att naturens miljö ger barn en chans att uttrycka sig på egna villkor. Dessutom är den viktig för barns fantasi och de grovmotoriska rörelser som ofta leder till utmaningar. Författaren anser också att det är i utemiljön individen lär sig lättast. Att uppleva med alla sinnen, gynnar nyfikenheten, uppfinningsförmågan och lagarbetet menar Szczepanski.

Norèn Björn (1993) menar att om naturen finns på förskolegården med till exempel små bergknallar, lite skog, stubbar eller stenar utmanas barnen till att klättra, gå på upptäcktsfärd, rulla, åla, åka kana och uttrycka äventyrlust. Det är även viktigt att skapa många rum utomhus, där barn får svängrum att i liten grupp göra plats för egen aktivitet anser författaren. Om naturen inte är tillrättalagd eller utvald av vuxna ger det barn möjlighet till en friare lek menar Norèn Björn. I förskolan är utevistelsen integrerad i verksamheten. Det betyder att utevistelsen är lika viktig som rutinerna i verksamheten som till exempel samling, vila eller sagoläsning (Mårtensson, 2004).

I läroplanen står att:

Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö. (Lpfö-98,s.11)

Söderström (2004) anser att I Ur och Skur förskolor med en utomhuspedagogisk verksamhet, ofta har en gård som är mer lekvänlig, där finns en naturmiljö både på förskolegården och i närmiljön runt förskolan som de flitigt nyttjar menar författaren. Grahn (1997) hävdar att barnet även måste få testa sin motoriska förmåga, det kan göras då förskolans utemiljö sporrar barnet att använda och förbättra sin skapande förmåga, förskolans trygga utemiljö bidrar till att barnet bygger upp en god självuppfattning och tillit till sitt eget kunnande. I naturen finns allt, naturstigar som uppmuntrar till fantasi och äventyr, rotsystem som sticker upp så att barnen får lyfta fötterna högt. Små och stora stenar som sitter fast i marken som barnen ramlar över och måste resa sig igen, gör att den motoriska förmågan övas gång på gång menar Grahn.

1.4 Syfte och frågeställning

Intresset för barns utemiljö har vuxit med åren. Pedagogernas uppfattning om förskolegården och skogens miljö är en viktig del i utomhusverksamheten. Utevistelsen påverkar barnens lek, humör och fantasi bland annat.

Syfte med denna studie har varit att undersöka var barnen leker på förskolegården och i skogen, samt att studera vilka lekar som förekommer bland barnen i de olika lek miljöerna. Skiljer sig barnens aktiviteter åt beroende på de förutsättningar som erbjuds i de olika miljöerna det vill säga gården kontra skogen. Utifrån detta syfte har följande frågeställningar tagits fram.

- Kan skogsmiljön ge barnen motivation och inspiration till andra lekar och aktiviteter än på förskolegården?
- Hur uppfattar pedagogerna att förskolegården och skogens miljö är utformade för barnens lekaktiviteter?

2. Metod

2.1 Urval

Studien är utförd på en förskola med två avdelningar. Förskolan är belägen i en mindre kommun i mellan Sverige. På syskonavdelningen där studien gjordes går tjugo barn mellan tre och sex år. I studien ingår elva barn som alla är födda 2004. Förskolegården har en asfalterad stor yta och en mindre yta gräs. Förskolan är nybyggd och gården har en stor och två mindre sandlådor, två fasta lekställningar med rutschkanor och små lekhus. Det finns även planterade småbuskar och träd i mindre storlek. Barnen går en liten sträcka till skogen där utflyktsplatsen är belägen. Terrängen är kuperad, med platser för olika lekaktiviteter och grovmotoriska övningar.

2.2 Datainsamlingsmetoder

För att förstå barnens lekar och aktiviteter men även för att höra deras funderingar och tankar kring utemiljön genomfördes intervjuer med förutbestämda frågor (se bilaga 1). Frågorna formulerades i syfte att få barnen att tänka efter ordentligt hur deras utemiljö fungerade för dem. Funderingarna om hur frågorna skulle formuleras var svårt, då barnen uppfattar frågor på olika sätt. Frågorna gjordes några åt gången och de frågorna prövades i en så kallad försöksgrupp på en annan avdelning med barn i samma ålder som i den aktuella barngruppen. Den första delen av frågorna 1-3 förstods väl av barnen i försöksgruppen. En fråga fick ändras, fråga 4, vilka leksaker barnen skulle välja om de fick önska vad som skulle finnas på gården, frågan var oklar och barnen visade det genom att säga att de inte förstod frågan. Enligt Rönnerman (2004) går intervjuer eller samtal ut på att ta reda på hur barnet tänker, lär sig eller vilken erfarenhet barnet har i de specifika situationerna. Det som Rönnerman för fram är svårt, det visade sig i de intervjuer som gjordes med barnen. Intervjuerna var frivilliga och barnen kunde när som helst avbryta intervjun.

Platsobservationer genomfördes för att få en uppfattning om hur barn utnyttjar sin utemiljö på förskolegården och i skogen, och vilka lekar barnen aktiverar sig med på olika ställen. Rönnerman (2004) menar att i observationer visas hur barnen beter sig i olika situationer och hur de samtalat med varandra. Det kan bekräftas då de observationer som gjordes visade hur barnen lekte tillsammans i både liten och stor grupp. Den observationsmetod som användes var ett kategorischema (se bilaga 2) där platser och aktiviteter antecknades. Observationerna avgränsas till specifika platser. Tiden för varje observationspass var tjugo minuter och det var fyra observationstillfällen. Platserna var förutbestämda se förskolegården (figur 1) och skogen (figur 2). Platserna bestämdes utifrån var på gården barnen lekte, årstidens växling från vinter till vår hade precis startat och snösmältningen pågick. Barnens lek ägde rum på flera olika platser på gården så observationerna fick anpassas efter var barnen lekte någonstans.

Intervjuer (se bilaga 3) med fyra pedagoger genomfördes, för att få inblick i deras syn på utemiljön, deras uppfattning om barnens aktiviteter och sysselsättningar, när barnen leker på förskolegården eller när de kommer till skogen. Intervjufrågorna var ostrukturerade, frågorna kunde ställas i viken ordning som helst, för att tydligt lyfta fram pedagogernas uppfattning om förskolegården och skogens utemiljö och hur de ser på barnens lekar och det lekmaterial som finns till hands. De pedagoger som deltog i intervjuerna var informerade om frivilligheten att delta i studien.

2.3 Databearbetning

För att göra arbetet tydligt har kategorier skapats (tabell 5) som klassificerar barnens olika lekar på förskolegården och i skogen, så att lekarna i de olika miljöerna kan jämföras. Genom de observationer och intervjuer som gjorts med barn och pedagoger kan platserna i de båda miljöerna åskådliggöras.

2.4 Procedur

Genom ett informationsmeddelande har alla föräldrar på en syskonavdelning uppmärksammats på vilken studie som ska genomföras och vad den går ut på. Ett missiv (bilaga 4) har gått ut till de föräldrar vars barn ska intervjuas och observeras. I brevet har det förklarats att de intervjuer som genomförs är frivilliga och allt material behandlas konfidentiellt.

Intervjuer med barnen gjordes under två veckors tid i samråd med pedagogerna på avdelningen så att tidsplanen som var planerad skulle hålla. Intervjuerna som gjordes med barnen spelades in med diktafon. Avsikten var att barnen skulle förstå frågorna, men om vissa frågor var svåra att förstå ändrades frågeställningen.

En tidpunkt mitt på dagen valdes för intervjuerna, då det var lugnt på avdelningen. Pedagogerna var informerade. Vi satt i ett litet rum där det stod ett bord och fyra stolar, barnen satt mittemot mig vid bordet. Intervjuer med barnen har skett med ett barn åt gången utom vid ett tillfälle då två barn ville sitta tillsammans. Ett barn ville inte vara med alls. Två barn var sjuka. Intervjuer blev därför genomförda med åtta barn i studien.

Jag genomförde intervjuer med fyra pedagoger. Jag satt enskilt med var och en, en tidsram fanns på cirka 20 minuter. Det material som användes var papper och penna.

Platsobservationerna blev genomförda på fyra olika platser och vid fyra tillfällen på förskolegården (figur 1) à tjugo minuter. Jag observerade barnens lekar på de olika platserna och skrev ned vad jag såg. Observationerna i skogen (figur 2) gjordes på tre olika platser och vid fyra tillfällen à tjugo minuter, med samma tillvägagångssätt som i observationerna på gården. Observationerna sammanfattades i två tabeller (tabell 1 och 2), en för gården och en för skogen.

Barnens intervjusvar sammanfattades i två tabeller, en på förskolegården (tabell 3) och en över skogen (tabell 4).

3. Resultat

Observationerna är gjorda på förmiddagen, cirka tio barn var ute. Jag förflyttade mig mellan observationsplatserna. Observationerna utfördes under februari och mars månad.

3.1 *Platsobservationer på förskolegården*

På observationsplats 1 har det under mina observationer funnits barn där mest för att åka stjärtlapp och kana utom vid de två sista tillfällena, då ingen var där. Två barn har haft sopborstar som verktyg i sin lek, de har gjort gåingar och mönster, som utvecklat sig till bokstäver och cirklar. Ett barn stod högst upp på snöhögen där alla bandyklubbor som fanns tillgängliga vändes upp och ned, där hängdes hinkar och hopprep på klubbarnas blad, det var ett disco och alla som ville fick komma och dansa. När flickan var klar ropade hon till sina kamrater – Kom och dansa så mycket ni vill, det finns så många fina discolampor här.

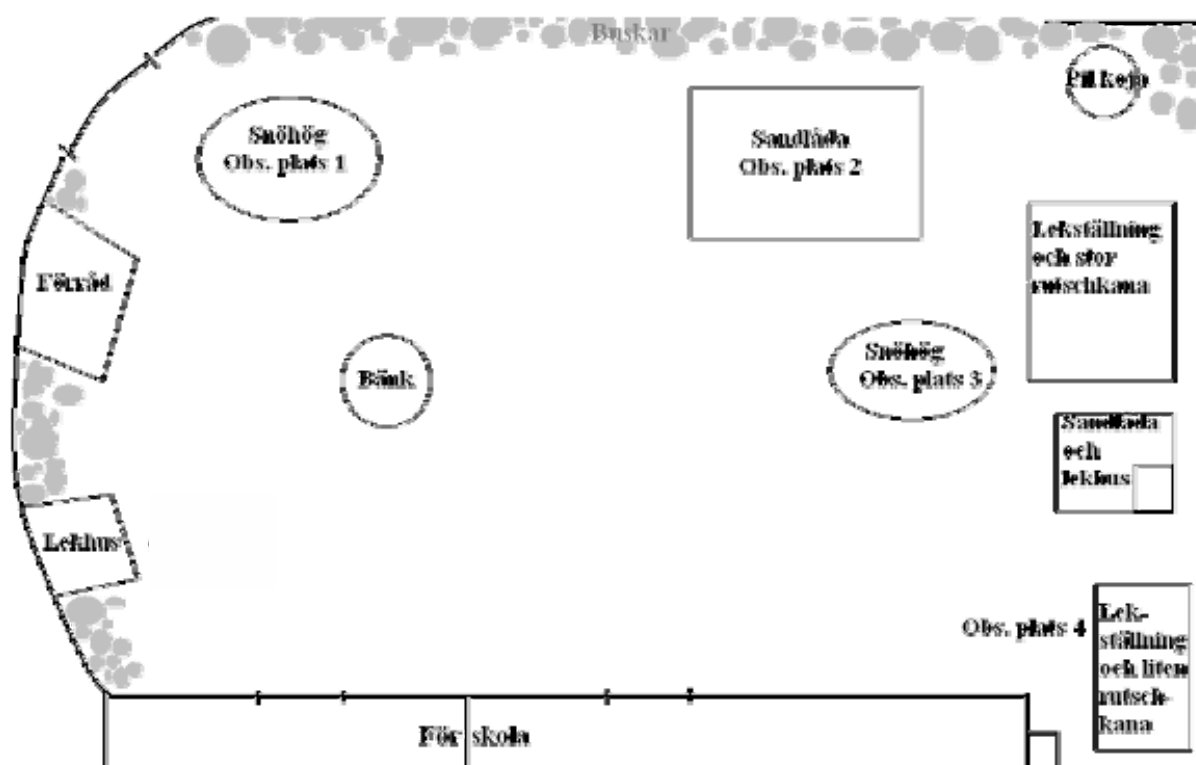
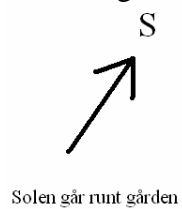
Observationsplats 2 har varit den mest besökta av alla platser under mina observationer. Barnen har för det mesta lekt två och två, ibland har det varit fler men inte så långa stunder, det har varit olika lekar som att vara kock och laga mycket mat, som ett barn sa - jag lagar mat, mellanrätt och efterrätt. Matlagningsleken har även lekts i buskagen längs staketet, två till tre barn har haft hinkar och spadar med sig. Lek med istappar som sprutar eld och en lek där ett barn var lärare och skulle lära ut engelska ord och två andra barn sa efter. Efter en stund bytte de roller.

Bakom observationsplatsen finns buskage längs ett staket, i det buskaget lekte fyra barn polishundar, de gick efter varandra och spårade.

Observationsplats 3 har haft minst besök av barn. Två barn lekte matlagning och hade en frågesportstund där de fick gissa vilken mat den andra lagade. Bakom observationsplatsen finns en stor rutschkana med lekställning där har barn varit från och till men inga specifika lekar har setts.

På observationsplats 4 har det bland annat varit kroppsligt aktiva lekar, två barn lekte byggare och skulle hacka bort snö och is och i hålet som blev fanns det vatten som rann. Barnen lekte mycket intensivt och snöhögen var stor som de satt på. Bredvid lekte fyra barn lejonkungen, en var mamma och tre var ungar, de följde sin mamma hela tiden och emellanåt gav de varandra instruktioner vad som skulle komma sen. Efter en stund bytte de roller. Tre barn lekte Star Wars högst upp på snöhögen den som ramlar ned är förlorare, men det var bara att klättra upp igen och fortsätta. Ett barn förklarade att egentligen så var man förlorare om man ramlade ned, men det är roligare om man får vara med igen.

Här nedan visas en skiss av förskolans gård på vilken observationsplatserna är markerade. Förskolegårdens ungefärliga lekyta uppskattas till 1200 kvm.

Figur 1. Förskolegården där observationerna av barnens lekar ägde rum.

För att få en klarare uppfattning om barnens aktiviteter på förskolegården har en tabell konstruerats.

Tabell 1. Tabellen visar vilka aktiviteter barnen deltar i på förskolegårdens olika platser.

Observations tillfälle	Obs. plats 1	Obs. plats 2	Obs. plats 3	Obs. plats 4
1	- snölek, stjärtlapp - sopar gångar, mönster i snön (2 barn)	- istappar som svärd, de sprutar eld (2 barn)	- matlagning, frågesport, vilken mat? (2 barn)	- leker byggare som hackar bort snö och is. i hålet som blir finns "vatten" (2 barn)
2	- discolek (1 barn)	- leker kock som lagar förrätt, mellanrätt och efterrätt (1 barn)		- lejonkungenlek, en mamma och tre ungar. Tur tagande (4 barn)
3		- leker med engelska ord, ett barn säger ett engelskt ord och de andra härmar (4 barn)	-lek med en snö boll som är polishund (3 barn)	
4		- bakom obs. platsen finns buskage, där leker flera barn polishundar (4 barn)		

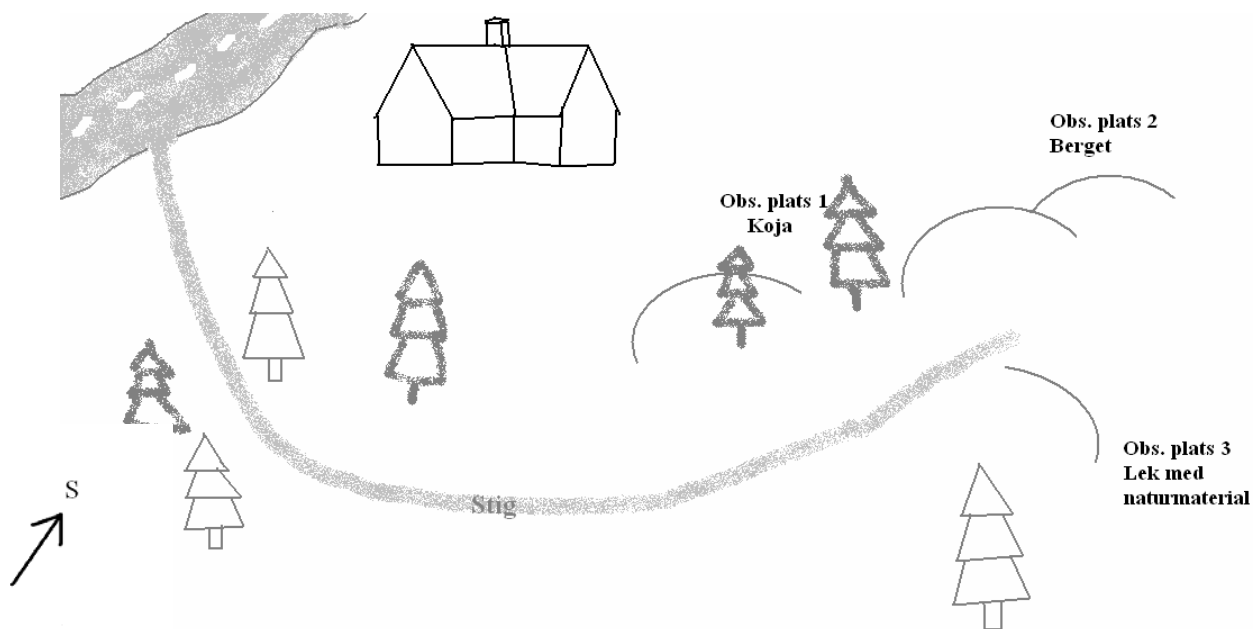
Analys

Lekarna på förskolegården visar att barnen har en oändlig fantasi som de för fram i bland annat leken med istapparna som barnen använde till svärd och som dessutom kunde spruta eld. I en annan lek var barnen mycket aktiva i "matlagning" en var kock och pratade högt om vad det var för mat det skulle bjudas på, i leken användes hinkar, spadar och silar. I vissa "maträtter" fanns bruna blad från buskarna på gården, det blev enligt barnen kryddor.

I discoleken hade ett barn bestämt att hon skulle bygga ett disco, det material hon hittade blev bandyklubbor som vändes upp och ned och stacks ned i snön med skaftet först i en rund ring, hon hängde sedan upp hinkar, silar och kakformar från sandlådan i bandyklubbsbladet. När allt var klart började discot och alla barn på gården var bjudna.

3.2 Platsobservationer i skogen

Här nedan visas en skiss av skogen på vilken observationsplatserna är markerade. Området där barnen lekte är cirka 100 x 100 m.

Figur 2. Skogen där observationerna av barnens rörelse- och aktivitetslekar ägde rum.

Observationsplats 1 har inte haft några besök av barnen under observationerna. Möjligen berodde detta på att barnen hittat en ny plats för kojbygget.

Vid observationsplats 2 var aktiviteten stor, sju barn lekte en rörelselek tillsammans, de pratade först om vilken lek de ville starta med. Efter en stund ville ett barn leka i berget, två andra barn följde med och bergsklättrarleken kom igång. I den leken fanns rörelse, grovmotoriska övningar som krypa och åla uppför och nedför berget. Bakom observationsplatsen leker fem barn StarWars i en skyddad hörna vid berget, långa grenar används som laser, Skywalker har en sådan. Vid observationsplatsen är terrängen kuperad och barnen får ta ut sina rörelser då de klättrar, hoppar och balanserar. Tre barn "tittar på tv" medan ett barn rensar i en kanal som går mellan två stenar.

Observationsplats 3 har en annan struktur på lek. Där lekte barnen bygglek, två barn lekte att de byggde pistoler med långa plankor som låg i en hög. Samtalen barnen emellan var livliga då de inte var överens om vad de skulle bygga från början, rösterna var lågmälda men barnen kunde ändå trots oenighet klara av att kompromissa och kontentan av diskussionen blev att de delade på högen så alla blev nöjda. Flera barn leker affär och dukar upp många symboliska varor som kottar - köttbullar, löv- pizza och pinnar- varmkorv etc. En grupp barn ägnade sig åt båt- och kojbygge. Ett barn hittade en insekt som fort blev ett intressant samtalsämne i barn- gruppen.

För att få en klarare uppfattning om barnens aktiviteter i skogen har en tabell konstruerats.

Tabell 2. Tabellen visar vilka aktiviteter barnen leker på olika platser i skogen.

Observations tillfälle	Obs. plats 1	Obs. plats 2	Obs. plats 3
1		- varulvslek - grupplek, rollek - krypa, åla, klättra (7 barn)	- lekar med plankor och grenar - bygga pistoler (4 barn)
2		- klättra i berg - balansera på trädstam (3 barn)	- aktivitet, drar långa pinnar - bygger (4 barn)
3		- leka affär - matlagning - Star Wars lek (5 barn)	- bygger en bro (2 barn)
4		- Kulla lekar - grupplek om en vatten älva (4 barn)	- bygget fortsätter, blir en båt alt. koja - småkryp hittas och undersöks (8 barn)

Analys

Barnens fantasi visar inga gränser när de kommer till skogen. I en lek har barnen redan från början bestämt att de ska bygga pistoler. De hittar långa pinnar och grenar som de undersöker och ser likheter, om det passar till en pistol. Barnen diskuterar sinsemellan hur och till vad pistolerna ska passa, sen lägger de alla ”pistolerna” på hög.

I en annan lek bygger flera barn en koja. Sedan tidigare finns en stor hög med plankor som ligger på berget, barnen försöker tillsammans komma överens om hur kojans ska byggas. Alla hjälps åt med att släpa fram plankorna och med en positiv inställning byggs kojans tak över en bergsskreda. Barnen drar stora grenar som de lägger över taket, de ställer sig en bit ifrån och tittar beundrande på sitt verk. I en rörelselek medverkade många barn. Barnen lekte varulvsleken där ett barn var varulv och skulle jaga de andra barnen, de rörde sig på en stor yta där terrängen var kuperad. Stora och små stenar var barnen tvungna att hoppa upp på och över, dessutom se sig för så att de inte snubblade över alla rötter på marken. Leken blev intensiv och barnen fick vila innan nästa lek tog vid.

3.3 Intervjuer med barnen

Här nedan visas barnens svar på de intervjuer som gjordes, svaren är uppdelade i förskolegården/skogen för att på ett enklare sätt uppfatta barnens aktiviteter.

Förskolegården

Vilka lekar leker du ute på gården?

Mamma pappa barn, lekar som kock, bageri, rörelselekar fanns också med, Under hökens vida vingar och Vad är klockan herr lejon.

Var någonstans på gården leker du?

Sandlådan, den som ligger på sidan av förskolan, där det finns en lekställning med tunnel. I den stora sandlådan som har ett litet hus, där kan man laga ”mat” och ”baka”.

Ett barn svarade att när han blir stor ska han bli kock och laga jättemycket mat, därför måste det bli så mycket olika maträtter som lagas nu, vill du smaka?

Vad vill du helst leka med när du är ute på gården?

Bandyklubbor med mål, bobbycar bilarna, hinkar och spadar fanns med i lekarna.

Om du fick välja några leksaker som du själv tycker är roliga och som du tycker ska finnas på gården, vad skulle det kunna vara?

Sparkcyklar, kattgungor som gungar fram och tillbaka, nya trehjulingscyklar, gungor för att det inte finns på gården, barbidockor är så roligt att leka med ute.

Finns det någon plats på gården där ni inte får leka?

På baksidan får vi inte vara, där sover småbarnen, det fanns inte någonstans där de inte fick vara.

Skogen

Vilka lekar leker du i skogen?

I skogen finns mest bara plankor, leka jägare, Mamma pappa barn och lekar som Björnen sover och Under hökens vida vingar, men även koj- bygge och klättra i berg och träd.

Hur känner du i kroppen när du kommer till skogen?

Det känns roligt att gå till skogen, det är lika kul som att vara på gården, gå till en lekplats för där fanns det mer att göra.

Finns det lekar där du och dina kompisar bråkar mycket, vad är det för lekar? Var leker ni de lekarna, i skogen eller på förskolegården?

Inga bråklekar, de andra barnen leker bråklekar, det är onda mot det goda, på sidan av förskolan i en stor snöhög.

Finns det lekar som du tycker är roligare att leka i skogen än på förskolegården?

Har inte en aning, klätterlekar för det går inte så bra på gården, bygga koja, laga mat, leker lika lekar i skogen som på gården.

Ett barn svarade – Att gömma sig, klättra och bygga vidare på kojans som finns i skogen.

Sammanfattning av barnens intervjusvar

Barnens svar visar att de leker Mamma pappa barn lika gärna på gården som i skogen. Svaren visar även att grupplekar leks lika gärna på gården som i skogen. Emellertid så visar barnens svar på att klätterlekar är att föredra i skogen. Barnens svar visade också att de vill ha fler cyklar på förskolegården bland annat, dock sades det ingenting om att de ville ha mer naturmaterial på gården. Här nedan visas en tabell för att få en klarare uppfattning om barnens aktiviteter på förskolegården.

Tabell 3. Tabellen visar antal barn, var de leker och vad de leker på förskolegården.

	Vilka	Var	Vad
Rollekar	4	Obs. plats 4	Mamma, tre djurbarn
Stora sandlådan	3	Obs. plats 2	Skola, lek
Lilla sandlådan	4	Obs. plats 3	Laga mat
Stora lekställningen	6	Obs. plats 3	Grupplek

Här nedan visas en tabell för att få en klarare uppfattning om barnens aktiviteter i skogen.

Tabell 4. Tabellen visar antal barn, var de leker och vad de leker i skogen.

	Vilka	Var	Vad
Rollekar	4	Obs. plats 2	Mamma och tre djurbarn
Rörelselek	5	Obs. plats 2	Star Wars och balansera
Klätterlek	2	Obs. plats 2	Tillsammanslek
Konstruktionslek	8	Obs. plats 3	Bygga båt, bro eller koja

3.4 Intervjuer med pedagoger

Hur uppfattar du förskolegårdens utformning när det handlar om lek och aktivitetsföremål?

Det finns för lite lekmaterial, lekställningar är utplacerade utan eftertanke. Gården är för platt och inbjuder inte till de grovmotoriska rörelselekarna. Den asfalterade gårdsplanen är bra ur cykelsynpunkt, buskagen är bra lekplatser för barnen, men det saknas naturföremål.

Barnens aktiviteter är avvägda för de material som finns tillgängligt på gården. Liten gräsplätt finns att leka på, klättermöjligheter och sand för kladd och bak.

Är förskolegårdens vegetation väl avvägd för barnens olika lek- aktiviteter?

Det finns för lite träd, för liten gräsmatta och för mycket asfalt. Buskarna är bra för barnens lek. Det finns ingen naturlig trädväxt på gården.

Finns det något på förskolegården du vill ändra på om möjlighet fanns?

Göra gården större, kuperad, med mer vegetation, en kulle där barnen fick möjlighet att springa uppför, nedför, rulla, åla med mera. En gungställning, mer gräsytor och ett större ute förråd kan jag önska. Ta bort staket där de inte behövs och göra hinderbana, stora stenblock, studsatta nedsänkt i marken och en stor båt (förankrad), även naturföremål i mängder.

Hur uppfattar du att barnen leker då ni kommer till skogen?

Leken sätter igång direkt när de kommer till skogen. Barnen leker många tillsammans, de bygger kojor, leker på berget, lagar mat och utmanar sig själva i leken. De fortsätter leka samma lekar eftersom vi går till samma plats. Fantasilekar är roligt, barnen hittar naturmaterial, skräp som gör leken intressant. Barnen leker kurragömma, de är aktiva i skogen.

Leker barnen mer tillsammans i skogen än på gården?

Barnen leker mer tillsammans i skogen. Det blir andra gruppkonstellationer barnen är mer samspelade. Barnen har en gemenskap i skogsmiljö.

Vilka lekar anser du intressanta i skogsmiljö?

All verksamhet är inte styrd i skogen, det blir lättare och skönare att bara få vara. Barnens lekar är rollekar, familjen, balansera, fantasilekar utan leksaker, symboler får bli saker till exempel kottar – bullar. Att få bygga i liten skala som ett staket runt myrstacken, en liten säng att sova i, det är viktigt. Att barnens intresse för småkryp är så stort med en vuxen som inspiratör.

Märks någon förändring i barnens grovmotoriska rörelser när ni är i skogen?

Ja, det märks en tydlig förändring på många barn, i skogsleken, mer koncentration, de anstränger sig mer, tar ut sina rörelser, ser sig för, de har mer kropps kontroll och kroppsmedvetenhet. De större barnen har mer färdigt rörelsemönster de behöver inte stanna upp för att tänka.

Iaktas någon förändring i barnens humör när ni kommer till skogen?

Skogen är uppskattad och de flesta är positiva redan innan för att matsäcken finns med, det är en positiv tilldragelse, barnen är glada överlag, det är mindre konflikter. Det som är A och O är barnens klädsel finns den så är det en rolig dag i skogen med humöret i topp. Ett tema kan också göra så att barnen känner sig förväntansfulla inför skogsdagen.

3.5 Sammanfattning av resultat

Barnens och pedagogernas sammanfattande intervjusvar och en kort sammanfattning av observationerna för att tydliggöra svaren. Studien är liten i omfattning och resultaten kan därför bara ses utifrån detta.

Lekar och lekmaterial

Barnens svar visar att de är nöjda med de lekar och lekmaterial som finns. På min fråga om du fick välja någon leksak som du tycker ska finnas på gården, vad det skulle vara, svarade barnen nya cyklar, markfasta kattgungor och barbiedockor. Men det har inte framkommit något som visar att barnen vill att det ska finnas mer naturmaterial på gården. Resultaten visar också att barnen leker ungefär samma lekar på gården som i skogen.

Rörelselekar

Barnens svar visar att de leker rörelselekar lika mycket på gården som i skogen. Men i observationerna visar det sig att rörelselekar som Under Hökens vida vingar och Björnen sover inte förekommit under observationerna.

Rollekar

Svaren från barnen visar att rollekar som Mamma- pappa- barn och andra familjelekar är lika roliga i skogen som på gården.

Klättra, åla, krypa och bygga

Barnen har svarat att klättra i berg eller på stora stenar kan de bara göra i skogen, för det finns inte något sådant att klättra på förutom de stora lekställningarna på gården. Barnen har tagit upp kojbygge som något de brukar göra i skogen, men vid mina observationstillfällen i skogen har de inte varit vid den observationsplatsen. Däremot har platsen för kojbygge flyttat.

Pedagogerna

Pedagogerna var eniga om att förskolegårdens miljö är för tillrättalagd, och att det behövs mer utmaningar. I skogsmiljön är alla överens om att barnen varvar ned, och använder sin fantasi och kreativitet i aktiviteterna.

Observationsplatserna

På förskolegårdens observationsplats 1 fanns inga barn vid de två sista tillfällena för att lekarna troligtvis ändrade karaktär med årstiden - ju mindre snö det fanns desto roligare blev lekarna på andra håll på gården.

Skogens observationsplats 1 har varit helt utan barn vid alla tillfällen, under mina observationer uppfattade jag att barnen flyttat sitt kojbyggande till annan plats.

3.6 Kategorieindelning av barnens lekar

Rörelselek

Barnens intervjusvar visade att de lekte rörelselekar på gården och i skogen som till exempel Björnen sover eller Under Hökens vida vingar. Dock visade platsobservationerna att barnen inte lekte några sådana lekar vid observationerna. Vilket kan bero på årstidsväxlingarna, det var vid dessa tillfällen snö på gården och i skogen

Rollek

Intervjusvaren och observationerna visar att rolleken utspelar sig på gården och i skogen. På gården har barnen tillgång till annan rekvisita än i skogen, men då leken utspelar sig i olika miljöer är de skilda platserna lika intressanta för barnens lek.

Grupplek eller samlek

De observationer och intervjuer som gjorts åskådliggör de grupplekar barnen lekt, barnen har varit delaktiga och det har funnits ett samförstånd mellan barnen vad lekens innebörd var. Grupplekarna har förekommit på förskolegården och i skogen.

Konstruktionslek

I barnens intervjusvar och de observationer som gjorts framgår att koja – bro och båtbygge är exempel på vad barnen gjort i sina konstruktionslekar. Barnens intervjusvar visar att de anser att skogen är mer lämpad för kojbygge än förskolegården. Konstruktionsleken finns på gården men i liten omfattning. Ibland är tillgången på naturmaterial större och då används kvistar, pinnar och små plankbitar, dessa utgör grunden för gårdens konstruktionslek.

Här nedan har en tabell konstruerats för att få en klarare uppfattning om barnens aktiviteter.

Tabell 5. Kategorieindelning av barnens lekar på förskolegården och i skogen.

Lekar	Obs. plats 1	Obs. plats 2	Obs. plats 3	Obs. plats 4
Rollek				X
Grupplek/ Tillsammanslek	X	X	X	X
Konstruktionslek				X

Lekar	Obs. plats 1	Obs. plats 2	Obs. plats 3	
Rollek		X		
Grupplek/ Tillsammanslek		X	X	
Konstruktionslek			X	

Kategorin rörelselek finns inte med i de båda tabellerna. I barnens intervjusvar visade det sig att de lekt rörelselekar som Björnen sover och Under Hökens vida vingar både på förskolegården och i skogen. Men i de observationer som gjordes lektes inte några sådana rörelselekar, varken på gården eller i skogen.

4. Diskussion

4.1 Förskolegården kontra skogen

Observationer

Szczepanski (2005) menar att förskoleverksamheten har stor erfarenhet av utevistelse. Det anser Ohlsson (2009) också då han hävdar att när pedagoger och barn befinner sig i utemiljön kan den vuxne på ett bättre och tydligare sätt se vad varje individ behöver. Det kan bekräftas genom att de observationer som gjordes under den tiden fanns pedagoger i nära anslutning till barnens lek. Under en observation hittade ett barn en larv som fort blev uppmärksammat av de andra barnen, flera barn hade frågor om det lilla krypet. Då var det positivt att en pedagog fanns nära för att hjälpa, lyssna på frågor och ibland ge svar. I förskolans läroplan uppmärksammas hur barn med en vuxens hjälp finner kunskap genom att aktivera sig i olika gemensamma lekar, undersökande och skapande, men även genom barnens samtal och reflektioner.

Denna studie visar att det finns skillnader i utevistelsen på förskolegården och i skogen. Konstruktionslekar leks enligt observationerna i skogen för att där finns det oändliga mängder naturmaterial. Det går i linje med vad Ohlsson (2009) anser då naturens eget material finns tillgängligt till kojbygge och fantasimaträtter med mera. Med detta menas inte att det aldrig förekommer konstruktionslekar på gården men inte i den omfattningen som i skogen.

Under skogsobservationer däremot var det inte vid något tillfälle bråk mellan barnen, de diskuterade lågmält för att lösa konflikter. Detta är i linje med vad Grahn (1997) anser, nämligen att irritationen mellan barnen är mindre i utemiljö. I de observationer som gjorts i skogen har barnens diskussioner utmynnats i ett samtal som ändå blivit ett konstruktivt samspråk. Det bekräftas även då observationerna visade att barnen spred ut sig på ett större område, än vad de har möjlighet till på förskolegården. Szczepanski (2005) anser att i utemiljön lär sig barn bäst, för där får de uppleva med alla sina sinnen. Det kan styrkas då barnen vid utevistelsen i skogen var lugnare och lyssnade mer på varandra. Under det sista av observationspassen hittades småkryp i mossan. Det var en samling på åtta barn som stod runt i en ring för att titta på, ställa frågor och tillsammans med pedagogens medupptäckarögon studera det lilla krypet.

Lärare/pedagoger inom förskolan bör agera som inspirationskälla och medupptäckare till barnen. Szczepanski (2005) anser att utbildning finns inom utomhuspedagogiken, då kunskapen och erfarenheten växer blir pedagogerna mer säkra i sitt arbete. Ohlsson (2009) menar att utomhuspedagogik är att låta barnen tänka och reflektera över sina erfarenheter de gör i naturen. Pedagogerna är delaktiga men behöver inte ha färdiga svar. Förskolans läroplan för även den fram hur viktigt det är att det finns en vuxen i barnets närhet för att leda barnet in på rätt väg och vara den positiva inspirationskälla som barnet behöver för att utveckla kunskap och förståelse.

Mina observationer visar även att barnen tar ut sina rörelser ordentligt när de klättrar i berg och träd, hoppar från stenar och balanserar på omkullfallna trädstammar. Det bekräftar Szczepanski (2005) och menar att naturen ger barn en större mängd av samvaro genom det sätt barn rör sig på och sättet att agera.

Intervjuer

I barnens intervju svar framkom att barnen hellre bygger koja – brygga och broar i skogen för att det inte fungerar så bra på gården. Naturmaterial finns i stora mängder i skogen, men det är inte lika tillgängligt på förskolegården. Ohlsson (2009) menar att i skogen blir fantasin mer påtaglig då gränserna för denna suddas ut. Det kan barnens svar från intervjuerna intyga eftersom matlagning är ett populärt inslag i skogsleken. Maträtter är roliga att döpa till vad som helst som barnen önskar.

I de svar jag fick genom barnens intervjuer så visste flera av barnen vad som skulle finnas på gården om de fick välja. Det som framkom först i barnens val var cyklar, då barnen har ett fåtal som de har tillgång till på förskolan. Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2003) menar att barn behöver varierade slag av lekmaterial till sitt förfogande. Vilket visade sig i barnens önskemål av olika lekredskap till förskolegården.

I de intervju svar som pedagogerna lämnat har barnets klädsel betydelse vid utevistelsen. Det går i linje med vad Szczepanski (2005) hävdar, finns grunden för en bra utevistelse skulle tiden barn ägnar leken utomhus kunna utökas. Det anser även Ohlsson (2009) då barnet behöver kläder som är lämpade för lek och andra aktiviteter i naturen. Pedagogerna menade i sina intervju svar att rätta kläder och en matsäck gör att dagen börjar bra för barnen.

Pedagogerna på förskolan har ofta många bra synpunkter på hur de vill att förskolegården ska se ut. I intervju svaren har pedagogerna tagit upp flera olika förslag på förändringar som kan göras på förskolegården. Till exempel att göra gården mer rörelseinriktad med en kulle där barnen kan springa uppför, nedför, rulla, åla med mera. Mer naturmaterial ger barnen mer inspiration till fantasilek. Ericsson (2009) menar att om barnet lär sig genom att uppleva olika saker i naturen stannar kännedomen kvar hos barnet.

Skillnader mellan det som barnen säger i intervjuerna och det som observerats

Observationsperioden har varit tidsbegränsad, den tiden har inte räckt till att observera barnens alla lekar. Då lekarna ofta lektes på flera platser samtidigt var det svårt att tidsmässigt hinna med alla lekaktiviteter.

Vid dagen för barnens intervjuer var det snö utomhus. En av frågorna som ställdes var vilka lekar barnen leker på gården? Frågan visar också att när den skrevs fanns inte någon tanke på vilken årstid det var, och att barnen svarade utifrån sina egna tankar. Några barn svarade Under Hökens vida vingar och Björnen sover bland annat. Vid observationerna hade inte några sådana lekar iakttagits. Under ett samtal vid en av de sista observationerna tillfrågades ett av barnen, hur tänkte du när du svarade på frågan? Svaret blev att de brukade leka de lekarna före snön, på hösten. Tetzchner (2005) menar att leken kan tolkas på många skilda sätt, men att barnet måste ha en förståelse om hur andra människor tänker i samma situation som barnet själv befinner sig i. Barn har enligt Tetzchner inte den förmågan att tänka förrän vid fyra – fem års ålder. Det handlar om en väsentlig psykologisk förståelse som lyder (*teori om sinnet*) *Theory of mind*.

På förskolegården bör det först och främst finnas mindre platser där barnen kan gå undan för att leka själva eller med någon kamrat. Barngrupperna är idag stora och barnen behöver lugnare mindre platser eller utrymmen. Detta menar även Norèn Björn (1993) som beskriver barnets val av platser i utomhusmiljön på gården.

I observationerna har barnen lekt i buskarna på förskolegården, de tar med hinkar och spadar så att de kan laga ”mat”. Barn ska inte behöva vistas tillsammans med många barn på samma yta hela dagen anser jag.

Förskolegårdens traditionella lekmiljö är viktig för barnen, då de lekredskap som finns och inte finns, stimulerar till att barnen får använda sin grov- och finmotorik på olika sätt. Det har observationerna visat, då barnen lekte olika lekar i snöhögarna och lagade ”maträtter” på flera skilda sätt. Grahn (1997) menar att förskolan med sin pedagogiska miljö hjälper barnen i deras utveckling. I skogen finns en miljö som utmanar barnen att röra på sig, ta ut rörelserna och som pedagogernas svar visade att barnen koncentrerar sig mer och de har en större kroppskontroll.

Vidare forskning

Pedagoger vistas på gården dagligen och ser hur barnen aktiverar sig och på vilket sätt deras lekar och rörelsebehov behöver utvecklas. Därför vore det intressant om man kunde dela in denna tänkvärda insikt på ett bra sätt. Det kan man till exempel göra genom att jämföra barnens pedagogiska utveckling på ett antal förskolor. Och att jämföra förskolor där personalen har fått vara med i planering och utformning av förskolegården med traditionella förskolegårdar, där översikt och lättskötthet råder, kan man undersöka hur utemiljön kan ha inverkan på barns psykiska, sociala och motoriska utveckling. Man kan även jämföra barnens utveckling på förskolor som ofta är ute i skogen med förskolor som bara nyttjar sin egen förskolegård för utevistelse.

Att undersöka potentialer på våra förskolegårdar kan därför vara att ta till vara på naturmaterial från skogen som kan vara till användning även på förskolegården till exempel kottar, pinnar stora och små, stenar stora och små, som för barnen kan innebära att de får utveckla sin balans. Grenar till bland annat kojbygge men även annat material som barnen kan få inspiration och fantasi till. Nedfallna träd i skogen kan tas tillvara, och användas som lekmaterial där barnen övar på balans till exempel. Även tjockare trädstammar som kan sågas upp i lagom bitar och användas till stubbar som grävs ned i marken med olika nivåskillnader.

5. Referenser

- Ericsson, G. (2009). *Lära ute: upplevelser och lärande i naturen: Friluftsförbundet handledning om upplevelser och lärande för barn i naturen*. (Rev. uppl.) Hägersten: Friluftsförbundet.
- Granberg, A. (2000). *Småbarns utevistelse*. Stockholm: Liber AB.
- Grahn, P. (red.) (1997). *Ute på dagis: hur använder barn daghemsgården?: utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Alnarp: MOVIUM.
- Grindberg, T. Langlo Jagtöien, G. (2000). *Barn i rörelse*. Lund: Studentlitteratur.
- Löfdahl, A. (2004). *Förskolebarns gemensamma lekar – Mening och innehåll*. Lund: Studentlitteratur.
- Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Alnarp: SLU Alnarp.
- Norén Björn, E. (1993). *Uteboken*. Stockholm: Liber AB.
- Ohlsson, A. (2009). *Utikultigt. Utevistelsens mål eller att nå upp till läroplanens mål med hjälp av utevistelsen i förskolan*. Hämtat 10 maj 2010
<http://www.utikultigt.se/>
- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet - i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber AB.
- Rönnerman, K. (Red.) (2004). *Aktionforskning i praktiken – erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur
- Szczepanski, A. (2004). *Uterummet en kunskapskälla*. Tidningen förskolan (Red). Utomhuspedagogik – i förskola och förskoleklass (s. 88-95) Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Söderström, M. Mårtensson, F. Grahn, P. & Blennow, M. (2004). En studie om: *Utomhusmiljön i förskolan – betydelse för lek och utevistelse*. Ugeskrift for laeger. Vol 166, no 36: 3089-3092
- Tetzchner, S.V. (2005). *Utvecklingspsykologi: barn- och ungdomsåren*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet (1998). *Läroplan för förskolan/ Lpfö-98*. Stockholm: Utbildningsdep., Regeringskansliet.
- Utrikesdepartementet (2004). *Mänskliga rättigheter: barnets rättigheter: en lättläst skrift om konventionen om barnets rättigheter*. Stockholm: Norstedts.
- Vygotskij, L S.(1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos AB.

Bilaga 1

Intervjufrågor till barnen

- 1/ Vilka lekar leker du ute på gården?
- 2/ Var någonstans på gården leker du?
- 3/ Vad vill du helst leka med när du är ute på gården?
- 4/ Om du fick välja något som du själv tycker är roligt och som ska finnas på gården, vad skulle dt kunna vara?
- 5/ Finns det någon plats på gården där ni inte får leka?
- 6/ Vilka lekar leker du i skogen?
- 7/ Hur känner du dig inombords/ i kroppen när du kommer till skogen?
- 8/ Finns det lekar där du och dina kompisar bråkar mycket, vad är det för lekar? Var leker ni de lekarna, i skogen eller på förskolegården?
- 9/ Finns det lekar som du tycker fungerar bättre i skogen än på förskolegården?

Bilaga 2

Kategorischema

Bilaga 3

Intervjufrågor till pedagoger

- 1/ Hur uppfattar du förskolegårdens utformning när det handlar om Lek- och aktivitetsföremål?
- 2/ Är förskolegårdens vegetation (träd, buskar och gräsmattor) väl avvägd för barnens olika lekaktiviteter?
- 3/ Finns det något på förskolegården du vill ändra på om möjligheten fanns?
- 4/ Hur uppfattar du att barnen leker när ni kommer till skogen?
- 5/ Leker barnen tillsammans mer än på förskolegården?
- 6/ Vilka lekar anser du är intressanta i skogsmiljö?
- 7/ Leker barnen mer annorlunda lekar i skogen än på förskolegården?
- 8/ Märks någon förändring i barnens grovmotoriska rörelser när ni är i skogen?
- 9/ Iakttas någon förändring i barnens humör när ni kommer till skogen?

Bilaga 4

Missivbrev till föräldrar

Jag heter Anette Gulding och går sista terminen till lärare mot lägre åldrar på distans från Gävle Högskola. I mitt examensarbete ska jag undersöka barns aktiviteter och rörelse på förskolegården och i skogsmiljö. Barns utevistelse är en stor del av vistelsetiden under förskolans öppettider. Därför är det viktigt att barn får ta del av utmaningar och aktiviteter som främjar grovmotoriken, lusten och glädjen inför uteleken på förskolegården men även i skogsmiljö då barnen ofta gör utflykter till skogen. Studien omfattar barn födda 2004 på en syskonavdelning. Jag behöver er tillåtelse för att med barnens hjälp genomföra interjuver genom bandinspelning.

Allt material som samlas in kommer att behandlas konfidentiellt. Barnen kommer att tillfrågas enskilt och deras deltagande är frivilligt.

Student

Anette Gulding
Tele arbete:
Mailadress:

Handledare

Gier Loe
Mailadress:

.....
Lämnas tillbaka senast

.... JA, mitt barn får delta.

.... NEJ, mitt får inte delta

Underskrift av föräldrar

.....

Med vänlig hälsning Anette Gulding